SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. XCVII. No. 212. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, NOVEMBER 3, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 3-го ЛИСТОПАДА 1990 Ч. 212. РІК XCVII

Пам'ятаймо про Україну!

РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРИЙНЯЛА ПЛЯН ШАТАЛІНА

Москва. — Аґентство Ассошієйтед Пресс повідомило, що Верховна Рада Російської Федерації прийняла більшістю голосів плян академіка Станіслава Шаталіна, відомий під назвою „500", цілком зіґнорувавши плян президента СССР Михаїла Ґорбачова, також недавно прийнятий Верховною Радою СССР. Голосування над пляном Шаталіна відбулося в середу, 31-го жовтня. 155 депутатів Верховної Ради РСФСР голосували за прийняттям пляну і тільки дев'ять стрималися від голосування. Рішено негайно приступити до здійснення пляну і тих перемін в економіці, які передбачає Шаталін, тобто перехід до системи вільного ринку, передачі дрібної і середньої індустрії у приватні руки, а навіть закордонним компаніям, розпрацювати систему приватизації землі, розглядатися за особами і компаніями, які хотіли б інвестувати свої гроші в розбудову індустрії, що забезпечило б населення товарами першої потреби, в першу чергу харчовими продуктами.

Як відомо, Російська Федерація, одна з найбільших 15-ох республік, просолосила свій суверенітет вже раніше, а тепер домагається права вводити в життя свої власні економічні й інші пляни, аналогічні, або відмінні від всесоюзних, в залежності від потреб республіки.

М.Ґорбачов, який спочатку нібито схилявся до пляну Шаталіна, а потім завагався з огляду на другий плян голови Ради Міністрів СССР Ніколая Рижкова, завагався і вкінці висунув свій власний альтернативний плян. Політичні й економічні спостерігачі та аналітики слушно завважували в тому часі, що М. Ґорбачов побоявся зудару з Компартією і тими радикальними силами — військом і КҐБ — на підтримці яких він втримується при владі.

Покищо не відомо, як працюватиме плян Шаталіна в РСФСР, в обличчі існуючих двох плянів, але, як заявив один з офіційних чинників Російської федерації, все, що буде прийняте „нашою Верховною Радою і підтримане головою Ради Борісом Єльциним, буде виконане". Виглядає, що М. Ґорбачов не виграє „контесту" з Б. Єльциним в РСФСР. Єльцин стоїть на становищі, що республіканські закони повинні мати пріоритет над союзними, а в економіці зокрема. Тому він і вислана ним делеґації розїжджають не тільки по поодиноких республіках і підписують договори про співпрацю, але уряд РСФСР підписав вже цілий ряд договорів із закордонними країнами. Парлямент республіки оспорює також право на національні добрива союзу, бо ці добрива є власністю республіки.

Іван Сілаєв, прем'єр-міністер республіки, заявив депутатам, що він незабаром передасть Верховній Ради РСФСР цілий ряд законопроєктів, які треба прийняти якнайскорше. „Дійсно, виглядає, що РСФСР пустив в хід економічну машину і плян Шаталіна пічне діяти незабаром", - заявив Шод Муладзаганов, політичний коментатор „Московської Правди".

Очевидно, серед депутатів є також скептики, які думають, що плян „500" буде тяжко здійснити, якщо треба буде конфронтувати його з пляном М. Ґорбачова.

„ГОМІН" ЛУНАЄ УКРАЇНСЬКОЮ ПІСНЕЮ У ЗСА

Солісти хору Г. Бачинська і О. Сидір

Вашінґтон (О. Кузьмович). — У вівторок, 30-го жовтня, тут на міжнародне летовище прилетів літаком Аерофлоту зі Львова чоловічий хор „Гомін" в числі 52 осіб враз із своїм дириґентом Олегом Цигиликом та імпресаріо і дириґентом Іваном Прокоповичем та головою ради хору Ярославом Левковичем.

Як відомо, хор „Гомін" гостив в Україні нюйоркський хор „Думка", що саме повернувся із свого незвичайно успішного турне.

Чоловічий аматорський хор „Гомін" поборов щасливо усі труднощі приїзду, коли частину хористів посадили в Москві на інший літак і після кількагодинного нервового вичікування на вашінґтонському летовищі о год. 6-ій вечора усі учасники турне вкінці були разом та двома замовленими автобусами під проводом опікунок з туристичного бюра Сковп Марійки Гельбіґ і Стефанії Чаплинської переїхали до приміщешнь собору Пресвятої Родини, де вже на них чекали українські родини, в яких хористи були розміщені на нічліги. Організацією приміщень у Вашінґтоні займалися члени Бюра Українського Народного Союзу Евген Іванців, Іван Кунь і Марійка Ліщак з великою поміччю пластунки-сеніорки—Терені Бень. Усі вони вітали хористів на летовищі.

У середу, вранці 31-го жовтня, учасники хору, як також два ансамблі, що беруть участь у вечорах української пісні, „Смерічка" і „Світлиця" мали можливість при преґарній соняшній та теплій погоді оглянути найцікавіші місця столиці ЗСА, при чому відповідні пояснення групам давали Ірина Яросевич і Юрій Саєвич.

Незвичайно зворушливим і незабутнім були для всіх учасників прогульки відвідини американського католицького собору Непорочного Зачаття, де хор „Гомін" відспівав свою першу молитву на американській землі „Отче наш" у величезній зі знаменитою акустикою катедрі. Цей спів витиснув сльози зворушення у припадкових там відвідувачів і провідників, а здаєтьсяс і хористи рідко співали з таким чуттям цю щоденну молитву вперше на цій вільній землі і з глибоким переконанням, що Всевишній вислухає їхніх благань.

Не менше зворушливо звучав „Заповіт" Тараса Шевченка біля його пам'ятника, який викликав у наших гостей з України своєю мистецькою формою велике захоплення.

Перша зустріч молодих співаків з американським континентом і саме зі столицею ЗСА була для них справді незабутньою.

Пополудневі години в середу були призначені на проби, а увечорі того дня розпочався в авдиторії школи ім. єпископа Керолла при майже виповненій залі українським громадянством Вашінґтону і Балтимору перший концерт-вечір української пісні.

Концерт відкрила коротким словом Аня Дидик-Петренко, вітаючи гостей з України в імени Українського Народного Союзу, що у співпраці з хором „Думка" спонзорує це турне по українських громадах ЗСА.

Вихід на сцену хору „Гомін" публіка привітала невгаваючими оплесками, якими нагороджувано також кожну пісню, яку вони виконували. Здається найбільше захоплення викликали виконані в другій частині концерту програми стрілецькі пісні, які хористи відспівали не лише із надзвичайною прецизністю, але й з чуттям бож вони щойно короткий час мають можливість їх свобідно співати. В цій частині виступили також вперше солісти хору, а це сопрано Ганна Бачинська і баритон Орест Сидір, що додали ще більшої краси нашим давно нечутим стрілецьким пісням „Маєва нічка" і „Накрила нічка".

У легшій розривковій частині цього багатющого концерту української пісні виступили естрадний ансамбль з Чернівець „Смерічка", який має вже добру славу із численних фестивалів та концертів і тріо „Світлиця" в якому беруть участь два співаки зі Львова: Ігор Кушплер і Мар'ян Шуневич, та сопрано Лідія Михайленко з Києва.

Концерт закінчив хор „Гомін" відспіванням національного гимну, що його підхопили усі присутні, а А. Дидик-Петренко подякувала поіменно організаторам гостини у Вашінґтоні, а передусім організаторам турне туристичному бюрові Сковп із невсипущою у своїй праці М. Гельбіґ та її асистенткою С. Чаплинською, що від першого до останнього дня подорожуватимуть з хором по всіх місцях концертів, дбаючи про всі складні подробиці. Окремо А. Дидик подякувала дириґентові хору О. Цигиликові та усім хористам за їхній спів та побажала їм дальших успіхів в цій першій зустрічі з американською Україною. Дириґентові та хористам вручено численні китиці квітів.

В часі концерту у Вашінґтоні можна було купити награні хором „Гомін" стрічки стрілецьких пісень, які продаватимуться в усіх місцях концертів.

У четвер, вранці, 1-го листопада, учасники турне розпрощалися зі своїми господарями у Вашінґтоні, з якими зуміли подружитися впродовж того короткого часу і від'їхали під опікою своїх провідниць до Філядельфії, де дали два концерти 1-го і 2-го листопада.

У неділю, 4-го листопада, хор „Гомін" буде в Ню Йорку, де співатиме до Служби Божої в церкві св. Юра о год. 10-ій ранком, а в год. 3-ій по полудні їхній концерт у школі Вашінґтон Ирвінґ є поєднаний з відзначенням 72-ої річниці Листопадового зриву.

Вже в понеділок, 5-го листопада після оглядин Ню Йорку та відвідин УНС, хор „Гомін" буде співати в Йонкерсі, а далі в Піттсбургу.

Багата програма турне заповнена щоденними виступами в різних містах ЗСА закічиться прощальним концертом в Бавнд Бруку, Н. Дж., в понеділок, 19-го листопада, після чого хор „Гомін" відлетить з Вашінґтону до рідного Львова.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ЗАКЛИКАЄ ДО ОБЕРЕЖНОСТИ

Ріяд, Савдійська Арабія. — Головнокомандуючий американськими військами розташованими в Савдійській Арабії ген. Норман Шварцкопф, обговорюючи стратегію на Близькому Сході, дораджував Урядові ЗСА і альянтам, які беруть участь у протиакції проти іракських військ і домагаються негайного виведення окупаційних віськ з Кувайту, щоб вони у своєму рішенні стосували обережність. Ген. Шварцкопф переконаний, що американські і альянтськію війська можуть скоро, ефективно і нищівно нанести удар Іракові і знищити усю його воєнну індустрію, але говорячи політичною мовою, він не є певний чи знищення Іраку є в інтересі далекойдучої політики в цьому районі світу. Не можна забувати, заявив Швацкопф, що більш небезпечною аґресивною силою, яка чекає на свою нагоду помститися над американцями й іншими західніми та ізраїльськими військами, є Іран керівники якого органічно ненавидять ЗСА.

Головнокомандуючий погоджується з політикою президента ЗСА Джорджа Буша, який каже, що американський народ не має жодних претенсій до іракського народу, а тільки до його теперішніх керівників, які започаткували, спочатку довголітню війну з Іраном, а потім окупували Кувайт і намагаються прилучити його територію до території Іраку. Це гарні і заспокоюючі слова Президента, — заявив Шварцкопф, але коли розпічнеться справжня війна, чи як дехто називає „воєнна акція" проти Іраку, в цій акції загине чимало цивільних осіб, власне того народу, про який згадує президент Дж. Буш й інші західні політики. „Я думаю, що іншої альтернативи, крім військової немає, але разом із знищеннмям режиму Саддама Гуссейна ми можемо знищити шанси на встановлення миру на Близькому Сході", — заявив згаданий генерал, який підкреслив, що остаточе рішення все таки залишається за президентом Бушем, який, на думку Шварцкопфа, знає, що робить і, до чого стремить.

Подібно висловився в Женеві колишній головнокомандуючий військами Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) ген. Александер Гейґ, виступаючи там на конференції. Він заявив, що перемога над військами Іраку буде скорою, а об'єднаний удар нанесе Іракові великих шкод. Гейґ дораджує, щоб розпочинати акцію тільки тоді, якщо в районі Перської затоки буде достатня кількість війська і зброї та модерної військової технології, яка допоможе зменшити власні жертви.

Згідно з опінією ген. Гейґа мирне полагодження спору все ще є можливе, але логіка війни і знищення режиму С. Гуссейна з кожним днем перемагає. „Покищо ми не розпоряджаємо довільною кількістю війська і зброї на Близькому Сході, навіть тоді, якщо розраховувати на допомогу альянтів. Ситуація різко зміниться, якщо до Савдійської Арабії прибуде додаткова кількість — 100,000 вояків", — заявив Гейґ.

Якщо однак війна скоро не розпічнеться, ген. Шварцкопф пропонує стосувати тактику ротації, тобто зміни американських частин кожних шість місяців, щоб не підривати духа вояків і не тримати їх задовго в кліматично тяжких умовинах.

В АМЕРИЦІ

ЦІНИ НА ОЛИВНІ ПРОДУКТИ, зокрема бензину і оливу до огрівання будинків, можуть піднестися вгору кожного дня, — заявили Вашінґтонські урядові чинники. Наприклад, у випадку гарячої війни Америки і їхніх альянтів з військами президента-диктатора Саддама Гуссейна, ціна за бочілку нафти може легко піднестися аж до 100 долярів, заявили також члени економічної Комісії в Палаті Репрезентантів. „Немає жодної межі для цін на нафту коли наступає криза, страйк, або воєнні дії", — заявив Джан Лічблав, представник дослідної компанії. Він додав, що треба сподіватися „експльозії" цін на нафту у випадку зудару.

ТОРҐІВЦІ ҐУМОВИХ і пластикових масок, які масово купує молодь перед парадою Галловіну у великих містах, заявили, що цього року великою популярністю користувалися маски президентів Джорджа Буша і Саддама Гуссейна. В Ню Йорку, наприклад, глядачі на кожному кроці могли зустрінутись з „Бушем", або „Гуссейном". У великих парадах в Ню Йорку, Лос Анджелесі, Чикаґо, Філядельфії та інших більших містах в офіційних парадах бере участь понад півмільйона учасників, переважно молоді.

МІЛЬЙОНИ АМЕРИКАНЦІВ, які належать до біднішої верстви населення, дістануть більше харчових купонів, ретроспективно від 1-го жовтня цього року, — заявили представники Департаменту сільського господарства. Асистент секретаря цього Департаменту Катеріне Бертіні заявила, що збільшення купонів є своєрідним вирівнянням життєвого рівня для бідних і три відсотки нормальної підвишки, яка наступає кожного року.

ПРЕДСТАВНИКИ ФЛЬОРИДСЬКОГО стейту затурбовані, що поширення хвороби енсефалітісу , яка поширюється від укусу комарів в цьому стейті, може принести великі фінансові втрати. 13 років підряд Фльорида отримує з туризму 26 більйонів долярів. Дотепер було 76 випадків згаданої хвороби, а три особи померли у 23-ох повітах, які простягаються від Темпа до Маямі.

З КЕЙП КАНАВЕРАЛ НА Фльориді запустили у стратосферу сателіта міжнародного зв'язку, яким будуть користуватися багато країн світу. Сателіт був запущений з допомогою ракети „Дельта-2" випродукованої на фабриках МекДоннелл-Даґлас. Запуск в цьому тижні сателіта перетворився у своєрідний ювілей. Ракета „Дельта-2" допомогла запустити у стратосферу 200 різних сателітів. Цього типу ракети використовували найчастіше для подібних цілей і космічних експериментів.

ОСОБИСТИЙ ЛІКАР популярного артиста і співака Елвіса Презлі, д-р Джордж Нікопалос, заявив перший раз від часу смерти Презлі, що йому не відомо від чого помер артист в 1977 році, але він особисто не має нічого спільного з його смертю. Він погодився дати інтерв'ю і виступити особисто на телевізійній програмі „Кирент афферс", яку передаватимуть у трьох частинах, починаючи з цього понеділка, 5-го листопада. Нікополос однак думає, що Презлі не покінчив самогубством, бо для цього він мав багато нагод, але він не належав до типу осіб, які покінчують самогубством. Д-р Нікополос був особистим лікарем Презлі продовж 11 років.

Появилася книжка про святочні українські страви

Джерзі Сити, Н. Дж. — У видавництві Піттсбурзького університету появилася дбайливо приготована і гарно оформлена книжка під назвою „Українське святочне куховарство" англійською мовою пера Марти Пісецької-Фарлі.

Книжка в чепурній обгортці з українською вишивкою і на дуже доброму папері та з численними рисунками роботи Івони Козліни є куди більше як звичайним підручником куховарення.

Молода авторка, яка працювала над цим виданням понад сім років, завдала собі незвичайно багато труду, розшуків та студій, щоб дати не лише приписи на традиційні страви, які варили з нагоди різних релігійних та родинних свят, але при тому пояснити також українську культуру та її традиційні релігійні і родинні свята.

Розпочинаючи Святим Вечором, а кінчаючи на збиранні грибів осінню, М. Пісецька-Фарлі подала вичерпно усі приписи українських традиційних страв із точними інформаціями як їх робити та при більше складних ще із поясненнями рисунками. Усі вони є відповідно пристосовані до сьогоднішніх умовин варення але, як подає авторка у вступі, джерела до приписів черпала вона у численних куховарських українських книжках аж до XIX сторіччя. Список цих джерел на чотири повні сторінки подає авторка при кінці книжки, де знаходиться також індекс і пояснення українських назв різних страв.

У вступі до цієї вартісної книжки авторка складає подяку усім, хто допоміг їй виконати цю складну працю, але також в окремому відділі дає відповідні для неукраїнських читачів пояснення — розвідку про українські вікові традиції та різницю між ними і традиціями інших слов'янських народів.

Книжка має 232 сторінки, оправлена у тверду обкладинку, та коштує 19.95 ам. дол. Замовляти її можна через книгарню „Свободи" або безпосередньо на адресу: University of Pittsburgh Press, c/o CUP Service, Box 6525, Ithaca, N.Y. 14850.

ДЕМОНСТРАЦІЯ

Ню Йорк. — Тут у середу, 7-го листопада, в год. 4-ій по полудні на 67-ій вулиці та Лексинґон аве. відбудеться демострація за самостійність України, що її влаштовує ТУСМ, закликаючи до участи в ній нюйоркську громаду. Демонстрація має бути виявом солідарности зі студентами в Україні, які в цей день плянують перешкодити приготованій Москвою параді з нагоди Жовтневої революції.

ВИСТУП АНСАМБЛІВ З УКРАЇНИ

Піттсбурґ, Па. — Тут в приміщенні меморіяльної каплиці Гайнца Піттсбурзького університету відбудеться у вівторок, 6-го листопада, о год. 7:30 вечора концерт української пісні. На концерті, що його спонзором є Український Народний Союз у співпраці з хором „Думка" виступить чоловічий хор зі Львова „Гомін", тріо з Києва „Світлиця" та естрадний ансамбль з Чернівців „Смерічка". Квитки на концерт можна купити в М. Комічака, Українській радіопрограмі, Ґейтвей Товерс, кімната ч. 200, або при вході на залю.

Народні депутати зупиняють імперські танки і авта

Джерзі Сити, Н.Дж. (Н. Осока). — У „Свободі" з 31-го жовтня уже розповідалося про події в столиці України на площі біля собору св. Софії 28-го жовтня , коли народні депутати України лягали перед автами московського Патріярха Алексея II, який приїхав утвердити владу Москви над старовинним храмом українського народу. Численні загони міліції особливого призначення (ЗМОП) застосували брутальне насильство, щоб звільнити шлях для вірного імперського слуги — Патріярха Всієї Росії. Народних депутатів, в тому числі й жінок, кидали ніби дрова на бруківку, виламували руки, били, знущалися.

Виконуючи указ президента Михаїла Ґорбачова про проведення військових парад у Москві та столицях союзних республік, по всій імперії почалася підготова до цього свята, яке комуністи традиційно відзначають щороку 7-8-го листопада. Але цьогорічна підготова до військових парад здається людям незвичайною. Всіх лякає брязкання танків та інших видів зброї на вулицях міст ночами. В совєтських газетах з'явилися повідомлення про численні звернення громадян до уряду, з запитаннями, чи не готується військовий переворот?

Крім того, газета „Известия" з 25-го жовтня повідомила, що 23-го жовтня вечором в одному з мікрорайонів Москви протягом 20 хвилин тривала стрілянина, а місце подій освітлювалось ракетами, що дало змогу помітити, що численні учасники бою одночасно рухалися від Київського шосе до Хованського цвинтаря. Журналісти, які намагалися з'ясувати, що сталося, виявили, що відповідні відділення міліції не зробили ніяких записів про події тієї ночі, хоч їх бачила вся Москва. Після деякого розслідування, кореспонденти з'ясували, що в тому місці проходила військова частина на бронетранспортерах. Однак черговий полковник Московської військової округи заявив, що йому нічого не відомо про маневри в тому районі.

Таке явне приховування інформації ще більше стурбувало громадян і коли 26-го жовтня в Москві на площі Повстання в годині 11:30 вечора з'явилися танки, які рухалися по Садовому колі, то на середину площі вибігла група людей і стала на шляху танків. Колона зупинилася.

Як пишеться в газеті „Известия" з 28-го жовтня, таке сталося „вперше в історії підготовки до листопадових військових парад". За кілька хвилин на чорній „ „Волзі" під'їхав заступник військового коменданта Москви полковник Богданов і з'ясував, що танки зупинили не прості прохожі, а народні депутати Міської Ради і Росії. Член президії Міської Ради Алєксандр Осовцев заявив, що це не була спеціяльно запланована акція, а просто вони випадково виявилися в цьому районі. „Нас обурила демонстрація військової сили — пряма загроза для всіх нас. Ми не можемо змиритися з тим, що танки ідуть по Москві", — заявив він.

Коли полковник наказав танкам рухатися далі, то від групи відокремився літній

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД звільнив з 16-ти місячного ув'язнення визначного китийського письменника та відомого дисидента Ванґа Руованґа, але він надальше є під поліційним наглядом. Його дружина Фенґ Суїнґ у телефонічному інтерв'ю з їхнього дому в Шанхаї заявила, що її муж не може підійти до телефону, бо потребує відпочинку, а крім того йому заборонено комунікуватися зі закордонними журналістами. Одначе вона потвердила, що Ванґа Руованґа без жодного попередження минулого понеділка звільнено з тюрми. Цей плодючий есеїст і шанований громадський критик, не зважаючи на свої 72 роки, втішався та дальше втішається повагою серед молодших інтелектуалів у цілій країні. Його вплив та репутація набрали значно більшої ваги після того, як його в 1987 році викинено з Комуністичної партії разом із астрофізиком Фанґом Лізґі та журналістом Лью Біняном.

ВПРОДОВЖ РОКІВ перед і після впровадження військового стану у Польщі Єжи Урбан був офіційним речником комуністичного уряду та був знаний з питомого для нього цинічного дотепу й гострого язика. Тепер він є найновішою та найбільш успішною сенсаційною особою в Польщі. Є. Урбан вповні використовує нововстановлені закони в країні про свободу преси. Його книжка гострої художньої сатири про визначних культурних і політичних діячів „Абєтка Урбана" досі розійшлася в 600,000 примірниках і принесла вже 80,000 дол. зиску. А ним заснований недавно сатиричний тижневик вже є найбільш продажним виданням у Польщі, подвоюючи свій тираж до 200,000 тільки після кількох тижнів своєї появи на полицяхл кіосків. „Мені капіталізм дуже подобається", — заявив Є. Урбан.

ІЗРАЇЛЬСКОГО ВОЯКА засуджено на два місяці тюрми, а трьох інших покарано умовними присудами за побиття палестинця на лочатку арабських заворушень в країні. Палестинець день після побиття помер. Вояків не оскаржено в убивстві Аяги Мохаммеда Акали, якого заарештовано ще з одним палестинцем за підозріння в участі в заворушеннях у лютому 1988 року. А.М. Акала родина зразу поховала й розтину трупа не роблено, тому не було доказів, що він помер з побиття. Такі короткі та просто насмішкуваті засуди, згідно з твердженнями спостерігачів подій в Ізраїлі, тільки підсилять твердження палестинців, що для них немає справедливости в країні, а арабські та ізраїльські організації для захисту громадських прав твердитимуть, що військові чинники не карають своїх військовиків за переступлення законів.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС вплинуло від членів УНС до четверга, 1-го листопада, 4,122 чеків — дивіденд, відсотків від борґових зобов'язань і добровільних датків на суму

103,457.06

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274 6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send address changes to
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Голосуйте!

В Америці завівся звичай, що перед кожними виборами кожна газета поручає своїм читачам такого-то кандидата. „Свобода" є органом Українського Народного Союзу, членами якого є демократи, республіканці й безпартійні. Всі вони в першу чергу українські патріоти та льояльні супроти американських державних законів громадяни. В американській двопартійній системі нема по суті великих різниць між демократичною та республіканською партією. Демократична партія звала себе „партією народу" і перші українці здебільша заробіткові еміґранти в масі були демократами. З приїздом сюди політичних іміґрантів — вони почали користувалися не соціяльно-економічним критерієм, а політичним. І ми не поручали і тепер не поручаємо ні одного окремого кандидата, а радимо дивитися, як кожний кандидат ставиться до України, чи він узагалі цікавиться українською проблематикою і який його підхід до сучасної болючої проблематики громадської й родинної етики і моралі. Кожний має право мати такий політичний світогляд, який йому подобається. Але надмірний лібералізм накоїв чимало лиха. Він „м'який" супроти комунізму, прогнав молитву з публічних шкіл та затер різницю між свободою і сваволею.

Найбільше зацікавлення тими виборами, які відбуваються щочотири роки й вибирають нового президента. У виборах, які відбудуться 6-го листопада цього року, йдеться про вибір членів нижчої палати Конґресу, частини сенаторів, частини губернаторів і різних інших виборних членів державного апарату. Дехто ставиться легковажно до виборів, бо, мовляв, „все одно нічого не зміниться". Це не вірно. Однаково внутрішня як закордонна політика стосується кожного з нас і стосується долі України. „Неприсутні не мають рації" — це прадавня безспірна правда. Тільки активізмом можна впливати на хід подій у державі, в якій ми є повновартними громадянами, тільки включаючи себе в загальноамериканське громадсько-політичне життя можемо здобувати собі тут пошану і вплив. Воно ні трішки не мовинно відбуватися коштом активної праці для українства — тут і в Україні, де тепер наші земляки ведуть дуже важкий і складний змаг за свободу.

Цьогорічні вибори в Америці відбуваються у поганій загальній атмосфері. Несподіваний вибух конфлікту в обширі Перської затоки спричинив в Америці острах за завтрішній день і цей настрій негайно віддзеркалився у застої внутрішньої торгівлі. Тримісячнісварні у Конґресі довкола нового федерального бюдету озлобили суспільство — і одні обвинувачують Конґрес, — інші президента Буша, якому закидають зламання обіцянки, що не буде нових податків і відсутність сильного лідерства-провідництва. Передвиборчі настрої — недобрі. Але в Америці виборці не дуже дивляться на партію, тільки на особу. Вирішну ролю грали і гратимуть місцеві відносини і популярність кандидата.

Розпорошення української громади на величезних просторах Америки не дозволило дотепер вибрати будь-якого нашого діяча до однієї з двох палат Конґресу. Тим паче треба нам — повторяємо — голосувати на кандидатів, які нам прихильні. Над ситуацією у СССР завис знак запиту. Завтра-позавтра може статися так, що Україна появиться на перших сторінках усіх газет у світі. Тоді закінчиться період української деконьюнктури і тоді треба буде мати у Конґресі приятелів.

Не сидіть вдома 6-го листопада — підіть до виборчої домівки і голосуйте. В Америці є чисті вибори — загальні, тайні, безпосередні, — не можна пофальшувати голосів, записаних машиною. Кожний голос важливий. Наше право голосувати — це честь і обов'язок. Використаймо його!

ВЕРХОВНИЙ СУД У стейті Фльорида вирішив звільнити в 1993 році засудженого на 17 років тюрми за вбивство автомобілем двох підлітків Брусса Кімбелла, олімпійського медаліста, який наїхав у п'яному стані на групу молоді, забив двох юнаків і поранив трьох. Випадок трапився в 1988 році. Стейтова комісія взяла до уваги прикладну поведінку Кімбелла в тюрмі і тому зменшила вирок суду.

Михайло Кучер

СПОНТАННЕ НІ СОЮЗНОМУ ДОГОВОРОВІ!

Півмісяця продовжувались в Україні масові голодівки. Почалися вони зараз після масових демонстрацій 30-го вересня — 1-го жовтня по цілій Україні під загальним гаслом: „Ні, новому союзному договору!"

А 2-го жовтня в центрі Києва на площі Жовтневої революції зібралось біля 150 членів Українського Студентського Братства та Української Студентської Спілки з Києва, Львова, Дніпродзержинського, Вінниці, Запоріжжя, Керчі, Сум, Дрогобича та Ужгорода і оголосили початок голодівки. Список вимог був великий. Голодуючі домагались розпиcку Верховної Ради УССР, переведення нових виборів на багатопартійній основі не пізніше весни 1991 року, відмови від підписання нового союзного договору, негайної відставки уряду В. Масола, націоналізації майна КПСС і ВЛКСМ в Україні, відбування військової служби на території України.

Студентів зараз оточила міліція і загони спеціяльного призначення „сцецназ". Міліція повідомила, що при спробах поставити намети буде вжита сила. Все таки на другий день площа була ними засіяна, а список вимог був переданий голові парляментарної опозиції у Верховній Раді, академікові Ігореві Юхновському для проголошення у Верховній Раді.

Міліція не втручалася і можливо очікувала наказу вищої влади в Україні на вжиття сили. У кожному разі ще 2-го жовтня, виконуючи рішення Верховної Ради України про заборону демонстрацій перед будинком Верховної Ради „спецназ" палицями і ґазом розігнав чергову демонстрацію протесту. У Верховній Раді України, де більшість комуністи, повідомлення про вимоги голодуючих студентів зустріто зневажливим сміхом. Все таки голова В.Р. Л. Кравчук зустрівся з представниками голодуючих. У розмові він сказав, що вимоги відставки голови Ради міністрів республіки В. Масола підтримує багато народних депутатів, але зараз рішати питання „буде неетичнo" (!), бо В. Масол тоді перебував у ЗСА на черговій сесії Організації Об'єднаних Націй.

Того ж дня учасників акції протесту благословив священик Греко-Католицької Церкви о. Валерій і св. Української Автокефальної Православної Церкви о. Методій.

Дніпропетровські кооператори прислали голодуючим сто ватних матраців. Дещо пізніше студенти скоротили свої вимоги. На зустрічі з І. Юхновським, головою опозиційної парляментарної фракції Народної Ради та з міністром здоров'я Ю. Спіженком студенти вимоги обмежили до відстави уряду Масола, непідписання союзного договору та відбуття військової служби на території України.

Академік Юхновський повідомив Верховну Раду про становище студентів, зазначивши, що двох голодуючих уже перевезено до лікарні.

Тим часом „степовою пожежею" відомості про голодівку поширились в Україні. Почато збір підписів і вже 8-го жовтня було зібрано 18,000 підписів. У Києві почалися мітинґи солідарности, де міліція поводила себе стримано і навіть позичала мітинґуючим свої гучномовці.

Тим часом у Львові, Тернополі, Донецькому проголосили голодівку представники студентських та інших політичних організацій. У Львові застрайкували всі інститути, більшість технікумів і 15 середніх шкіл. У Тернополі 12-ґо жовтня студенти проголосили бойкот викладам. До голодуючих студентів Києва 11-го жовтня приєдналася група народних депутатів України, члени парляментарної опозиції. Того ж дня до голодуючих приєдналися представники Української Республіканської Партії та активісти Селянської Демократичної Партії. 12-го жовтня до голодуючих приєдналися члени Всеукраїнської Спілки Репресованих, колишні в'язні сталінських і післясталінських таборів. Число членів голодуючих сягнуло три сотні.

Рух протесту і співчуття поширювався. Так, 13-го жовтня представники найбільших київських підприємств — заводів ім. Корольова і заводу „Арсенал" повідомили про готовість почати „політичний страйк", якщо Верховна Рада України зіґнорує вимоги голодуючих. Тільки тоді у Верховній Раді застановились над створенням комісії розгляду вимог голодуючих. Це сталося також тоді, коли деякі учасники акції загрозили „масовим самоспаленням" на площі біля пам'ятника Леніну. Тоді до Києва викликано з поспіхом додаткові частини війська КҐБ.

15-го жовтня у Києві почався загальний страйк студентів технікумів, профе-

(Закінчення на стор. 3)

Галина і Мирослав Левицькі

НА СОФІЙСЬКОМУ МАЙДАНІ

Одним з проявів діяльности Російської Православної Церкви в Україні була „боротьба" за непорушність православ'я. Спочатку об'єктом атаки у цій „боротьбі" була Українська Греко-Католицька Церква. Основним арґументом сановників офіційної Церкви, який висували вони проти УГКЦ було так зване „захоплення храмів". Полягало воно у тому, що церковна „двадцятка", яка за старим законом про свободу совісти була фактичним господарем храму, вирішувала про перехід до Української Греко-Католицької Церкви. „Двадцятка" виражала прагнення більшости. Інколи траплялось таке, що меншість дуже агресивно „захищала" „ієтину і православ'я". Але агресивність приписувалась греко-католикам, які, за повідомленням РПЦ, становили меншість. Обвинувачення в незаконності дій греко-католиків мало як внутрішнє так і зовнішнє спрямування. Велося воно інтенсивно як у центральному імперському телебаченні, так і виносилося на численних пресових конференціях для іноземних журналістів, на які не мали доступу владики Української Греко-Католицької Церкви. Одним зі спеціялістів у сіянні дезінформації був владика Російської Православної Церкви зі Львова Андрій Горак, який після того як Преображенська церква у Львові перейшла до лона УГКЦ був наспіх хіротонізований.

Необізнаність журналістів Заходу з проблемами релігійного життя західних реґіонів України було причиною, що у ряді західних країн з'являлись статті, які у викривленому світлі представляли релігійне становище в Галичині. Вони не припускали, що церковні сановники РПЦ можуть вести брудну гру, яка має політичне, а не духовне підґрунття. Пропаґанді офіційної Церкви піддавались не тільки журналісти, але й деякі церковні сановники.

Згодом вістря атаки Російської Православної Церкви роздвоюється. Націлюється воно також проти руху за створення у центральних та східній реґіонах України незалежної від Московського Патріярхату православної Церкви (УАПЦ).

Першим кроком, який робить московська ієрархія для свого утвердження в Україні, є зміна вивіски. Український екзархат Російської Православної Церкви у публіцистиці та пропаґандивній літературі починають називати Українською Православною Церквою. Крок цей не виявився ефективним. Багато людей без труду розпізнали стару суть „нової Церкви". У дні передвиборчих змагань демократичних сил та комуністичної номенклятури багато духовників офіційної Церкви вели під час проповідей аґітацію за кандидатів-комуністів. У ближчий вже час, коли у західніх областях України розгорнулась кампанія за усунення пам'ятників Леніна, деякі представники УПЦ (РПЦ) закликали виступати на захист „честі вождя". Того самого, який на зорі тоталітарного терору видав для „Надзвичайного комітету" (політичної поліції) розпорядження, щоб винищити все духовенство. Факт, що це не були спорадичні випадки, дозволяє судити, що така позиція була віддзеркаленням офіційної лінії РПЦ.

А що така лінія існує, переконує нас поведінка у парляменті України митрополита РПЦ - Атанангела або (у світському Олексій Савін). Він був одним з перших, який піднявся на захист імени Леніна, коли народний депутат України Степан Хмара висловив свої міркування з приводу ленінського „вчення" та ленінської „спадщини". Він також відстоював позицію, що достоїнством та патріотичним вчинком першого претендента на голову Верховної Ради УССР — Володимира Івашка — була його участь в афганській війні. Крім того, за словами сановника РПЦ, люди, зібрані на площі перед будинком Верховної Ради,— це не народ...

Утверджування Української Греко-Католицької Церкви у західніх частинах України, виникнення її парафій на Великій Україні, поширення ідеї релігійної незалежности від Москви, зробили під РПЦ в Україні хиткий ґрунт.

Потрібно було шукати радикальних заходів, щоб зберегти свої позиції. У певних колах можна було почути, що новий Московський Патріярх для утвердження позицій православ'я готовий проголосити патріярхат для України. Беручи до уваги живі великоімперські настрої у нинішніх політичних колах Росії, такий крок міг видаватись малоправдоподібним.

За останнє півстоліття була наґода переконатись, що ієрархія РПЦ була одним з моторів формування великоімперської вищевартости. Чи Патріярх Всієї Росії — Алєксєй II відступив від цього?

Під час своїх відвідин України в липні-серпні він молився за рівноапостольного князя Володимира — просвітителя „російської держави". Так далеко не зайшли навіть його попередники, бо свої імперські тенденції загортали в слово „русский". Своєрідним дзеркалом внутрі імперських процесів є атмосфера на еміґрації. В російській еміґраційній Церкві в Брюсселі, яка підпорядковується Вселенському православному Патріярхові Димітріосові II, ми відчули, що її віруючі говорять про потребу повернутись під зверхництво Москви, бо Алєксєй II є людиною, яка може вести всіх. А як відомо, потомки російської еміґрації періоду жовтневого перевороту, по-всякому підтримують „неподільну Росію". Вони також засуджують будь-які спроби поділів в Московському Патріярхаті. Таке становище є не тільки серед еміґрації...

(Закінчення на стор. 4)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про пісню, що лучить нас усіх

В останніх 24-ох годинах не сходить мені з думки славна і широковідома у нас „Ода до пісні" Романа Купчинського. Які слова цієї оди вірні та як точно відповідають нашій вдачі, нашим почуванням і як часто нас ця українська пісня лучить, незалежно від віку та місця проживання.

Був пізній вечір — перший на американській землі для членів чоловічого хору „Гомін", що приїхав зі Львова на своє перше турне; призначене для української громади в ЗСА. Ми сиділи в гостинному домі одної із молодих професіоналісток у Вашінґтоні — три різні віком покоління із трьох різних сторін світу, що ніколи себе не знали і не бачили.

Але ось після вечері розмова зійшла на нашу пісню та хто які з них знав. Гість з далекого, але рідного Львова не давався довго просити й теплим, глибоким голосом, поспитавши: „а таку знаєте"?, затягнув „Пропала надія" — пісеньку, що так відома була мені ще із молодих, безжурних днів у Львові, а якої ані господиня, ані її 20-літня доня ніколи не чули. Але коли наш гість розпочав „Стоїть гора високая", йому вже в супровід пішов голос нашої господині, а при „Місяцю ясний" прилучилось дзвінке сопрано її доньки.

І так пішла одна пісня за другою у якомусь так щирому і теплому настрою, немов ми не були вперше разом, а зналися вже довгими роками.

У цій вечірній годині я зрозуміла щойно яке це було велике піднесення, коли в Києві недавно співали два хори „Думка" спільно національний гимн, — вперше разом! Скільки невидних душевних ниток пряде поміж усіми нами, часом може сентиментальна, часом десятками разів слухана, а часом забута чи неспівана довгими роками українська пісня. Чи можна отже дивуватися, що вона так сильно розцвіла у тому році відродження? Що вона викликує сльози на очах і молодих, і старих, і цих середущих, що досі були найбільше „холодні?".

О пісне, яка може бути в тебе сила і які повні віри слова, що лучать нас незалежно від переживань і обставин життя в одну велику родину. І це ми відчули тут у Вашінґтоні, припадково зібрані, чужі собі люди, коли на закінчення нашого спільного „концерту" ми, три пластунки трьох поколінь, заспівали нашому дорогому гостеві з України йому невідоме, а нам так близьке „Надобраніч", про тих молодих українців на чужині, що при горіючій ватрі довгими роками мріяли „про волю, що прийде колись".

О-КА

Роман Купчинський

ОДА ДО ПІСНІ

Пісне! Величня, рідна Пісне!
В Тобі є все: і древня наша слава,
Володимира хист і мудрість Ярослава,
І наших прабатьків ворогування злісне.
І Богдана розвага,
І Богуна відвага.
І Дорошенка ум, і хитрощі Мазепи.
І гомін гір,
І блиски зір,
І шум лісів, і розговори степу.
І материя любов, і чар палкий кохання.
За свободою жаль і мрії про свободу.
І весь наш біль, всі наші сподівання.
Ти, зеркало душі Країни та Народу!!
Устами матері у пісню колискову

Вливаєш Ти любов до племени, до краю.
І донесе дитя Твою таємну мову
І донесе враження незатерті
Аж до самої смерті.

Хоч би забув хто мову та звичаї,
Хоч би на вік припав чужою плісню,
Хоч би вже душу й ум чужа земля забрала,
Як вчує де Тебе — журливу пісню,
Скаже: — Матуся так співала!

Ти мов лицар стоїш все на сторожі
Твоїх дітей!
Ти вибранцям під ноги стелиш рожі!
Твій звук святий!

Д-р Богдан Кондра

СЛУГА БОЖИЙ МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ

III.

Митрополит Андрей був переконаний, що об'єднання всіх українців є зумовленне об'єднанням духово-релігійним, себто об'єднанням Церков. Він дуже остерігав усіх, що, оскільки різні Церкви на Україні мають сповнити те велике завдання і дати українському народові єдність, то вони в першу чергу мусять позбутися духу розколу й ненависти, який спричинює те, що українець українцеві є ворогом: „Усі ми мусимо робити все, що можливо, — писав Митрополит, — щоб помиритися і побороти в собі духа розколу й ворожнечі супроти свого брата".

Митрополит був добрим психологом і тонким знавцем людських душ. Він знав, які глибокі різниці у психіці постали у двох вітках українського народу у всіх ділянках, а особливо у релігійній ділянці за час довгого відчуження особливо української східньої частини України у московському православії. Не зважаючи на це, він використовував кожну нагоду, щоб почати бодай розмови про поєднання з братами православними писанням листів до православної інтеліґенції в роках 1941 і 1942-му та посланнями до свого духовенства „Як будувати рідну хату" — себто державу 1941 року. Минаючи повний неуспіх у заходах Митрополита, а навіть упокорення його із-за безпідставних підозрінь з боку православних, він не зражувався, бо уважав, що поєднання християн у одній Христовій Церкві має вийти з глибини їхніх сердець — згідно зі словами Ісуса Христа: ...„Ніхто не може прийти до мене, як Отець Небесний не притягне його". Митрополит не подав у зневіру і не раз говорив, що Господь Бог має свої дороги до навернення, які є дивні в очах наших. Хто знає, чи теперішнє переслідування Церков антихристами під комуністичними режимами не буде мати вирішального впливу на з'єднання, бо викличе, як реакцію, зворот до Бога і до Його Церкви. Кров мучеників наших єпископів, священиків та вірних стане посівом до такого об'єднання і тоді буде одне стадо і один Пастир.

До третього періоду творчости Митрополита Андрея належать його глибокі аскетичні твори, як: „Божа Мудрість" з 1932 року, „Дар П'ятдесятниці", 1936 р., „Християнська праведність" з 1935 року та „Історична монографія про Київського митрополита Й. В. Рутського. Також була докінчена праця „Великий Типикоп" разом з братом Климентієм, (замученим большевиками у ГУЛаґу), видана французькою мовою. У цьому третьому періоді Митрополит писав багато писань до духовенства, уваги та поради для сповідників і дуже багато пастирських листів, з яких три про покаяння, написані в 1937, 1938 і 1939 роках, є глибокими духовими творами. В цьому періоді Митрополит видав ще кілька листів у справі церковної єдности: „В справі порозуміння" 1934 року і „Екзархат Білорусії" в тому ж році, і довше послання з соціяльною й унійною тематикою: „Як будувати рідну хату" — до свого духовенства, в 1941 році.

На особливу увагу в цьому періоді пастирської праці Митрополита Андрея заслуговують три послання, що зі соціологічною тематикою зараховуються також і до найбільш глибоких богословсько-пастирських творів Митрополита: І послання „Пересторога перед небезпекою комунізму", звернене до духовенства і вірних з 9-го серпня 1936 року. В ньому Митрополит натаврував комунізм як одно з найбільших суспільних лих. Він вказав на потрійну зраду комунізму: зраду Церкви, власного народу і всіх убогих, покривджених і гноблених у цілому світі. Наводжу тут слова Митрополита: „Комуністи мають за найголовнішу ціль — знищення Церкви. Вони є безбожниками, але в їхній програмі немає точки, в якій вони були би щирішими, як у цій одній — себто в боротьбі проти Бога. Комунізм перетворився в свого роду матеріялістичну поганську релігію, що Леніна і йому подібних вождів уважає півбогами, а брехню, обман, насильство, терор, гноблення вбогих, деморалізовання дітей, пониження жінки, знищення родини і селянства і доведення всього народу до крайньої нужди уважає принципами свого панування, хоч ті всі принципи замінює брехливими — просто протилежними назвами. Щоб збаламутити людей та показати, які то вони толерантні, вони стараються завжди протиставити одну Церкву другій і показати якусь Церкву не тільки толеровану, але і протеґовану, як це діється в СССР з Російською Православною Церквою. Те саме роблять вони і в інших країнах. Комуністи вдають навіть побожних християн. Вони сповідаються і по-святотатськи причащаються і стають членами католицьких товариств, щоб у той спосіб здобути довір'я людей." — Тому Митрополит подає такі правила: „Якщо хто признається до комунізму, якщо хвалить комунізм і комунізм боронить — він християнином не є, а може лише християнина удає. Комуніст і християнин — то як огонь і вода, що не можуть бути разом на одному місці".

В другій частині послання Митрополит вияснює, чому комунізм є зрадою свого народу, і перестерігає людей перед так званими народними фронтами, які в дійсності є протинародними, а хто помагає і співпрацює з комуністами в організації народного фронту, той зраджує свою батьківщину, віддаючи її в руки найзавзятіших і найнебезпечніших її ворогів.

Врешті в третій частині послання Митрополит розкриває обман комунізму, що, мовляв, комунізм заступається за покривдженими. Наводжу слова Митрополита: „Хто помагає большевикам у творенні народних фронтів, той зраджує не тільки Церкву, але зраджує і справу вбогих, терплячих і покривджених, бо на ділі комунізм є найбільшим їх нещастям і пхає їх у безодню терпінь". — Наглядним прикладом цього є доля українського й інших народів, що опинилися в ярмі комуністичних систем. Тут Митрополит характеризує відразу і капіталістичну систему, що є також неморальною і несправедливою системою, бо монополізує продукцію сирівців у руках горстки багатіїв у трестах. Цю на ділі несправедливу силову систему перебрала і довела до перфекції перфідними й брехливими засобами та терором комуністична держава, монополізуючи засоби виробництва і весь капітал у руках міжнародної зґраї злочинців. Вона стала страшнішою потворою від західніх капіталістичних держав, бо послуговується безплатною працею мільйонів і нужденно платних невільників — своїх підданих.

При кінці послання Митрополит взиває до молитов до Всевишнього Бога, щоб просвітив нас і дав нам змогу пізнати правду, чим є комунізм, який тепер на Заході зводить навіть священиків, місіонерів і єпископів.

(Закінчення на стор. 4)

Народні...

(Закінчення зі стор. 1)

бородатий чоловік, ліг перед головним танком і, лежачи горілиць, дав кореспондентові „Известий" інтерв'ю. Це був Лев Шемаєв, член Координаційної Ради Московського об'єднання виборців. Він заявив, що протестує проти брязкання зброєю на вулицях нічної Москви і не рушиться з місця. Події привернули увагу публіки, численні москвичі вигукували: „Ми з вами, хлопці". Ще один чоловік ліг на броню танка. Але тут звідкілясь виринули два молодики в чорних куртках і з військовою поставою. Вони хвацько скрутили руки народним депутатам і вміло відіпхали їх на тротуар. Міліціянти і військові розгублено стежили за діями невідомих помічників, не знаючи, як їм належить відреагувати. Нарешті міліціянти спохватилися, що треба встановити прізвища молодиків. Ті відповіли, що вони тут випадково, але „мають пряме відношення", тому що вони — „військовослужбовці". Прізвища назвати відмовилися. Та один із сержантів міліції на вимогу народних депутатів все ж попросив їх показати документи. Сержант подивися і мовчки повернув їм документи. А потім на запитання кореспондента „Звідки ці хлопці?" сержант невизначено відповів: „Звідтіля..."

Ще хвилин 15 пішло на те, щоб умовити депутатів звільнити дорогу, оскільки танки вже поверталися до місця дислокації на ночівлю.

„Скільки разів готуюсь до парад , а такого ще не бачив!" — заявив полковник Богданов. А йому хтось відповів з натовпу: „Така ж бо це площа — Повстання!"

Тим часом у Києві в середу 31-го жовтня представники нових політичних партій зібралися на нараду, з приводу відзначення роковин большевицької жовтневої революції. Кореспонденти Рухінформцентру повідомляють, що учасники наради прийняли ухвалу, в якій сказано: „Роковини большевицького перевороту імперська окупаційна армія збирається відзначити демонстрацією сили — військовою парадою і маніфестацією на захист антилюдяних комуністичних ідей. Наслідками жовтневого перевороту стало духовне та матеріяльне зубожіння народу, масовий терор, який призвів до мільйонових жертв. Ми вважаємо день 7-го листопада Днем Жалоби і тому будь-які святкові заходи вважаємо глумом над пам'яттю загиблих та знущанням над совістю живих".

Учасники наради заявили, що категотично виступають проти проведення 7-го листопада в столиці України військової паради і докладуть усіх зусиль, аби не допустити цього. Натомість 6-го листопада після 4-ої години на Майдані Незалежности відбудеться все народний мітинг, на який прибудуть делеґації з усієї України. Після мітингу люди не розійдуться, а заблокують на цілу ніч до 9-ої години ранку Майдан Незалежности. Від 9-ої години ранку до 4-ої по полудні 7-го листопада в центральній частині столиці України будуть проведені мітинги, маніфестації та інші громадські заходи жалобного характеру.

Документ підписали представники: Української Народно-Демократичної Партії, Української Селянсько-Демократичної Партії, Української Республіканської Партії, Соціял-Демократичної Партії України, Української Міжпартійної Асамблеї, Секретаріяту Народного Руху України, Товариства Української Мови „Просвіта", страйкових комітетів, Української Студентської Спілки, Спілки Незалежної Української Молоді, націоналістичної фракції СНУМ, Київського Громадянського Комітету, Демократичної Спілки та київської організації Руху.

Президент М. Горбачов на запитання кореспондентів, як він ставиться до того, що парляменти деяких республік прийняли рішення не проводити у своїх столицях військових парад, відповів, що в таких республіках військові паради можуть відбутися на території військових об'єктів.

ЛУНАТИМЕ УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ У ДІТРОЙТІ

Дітройт. — Тут в четвер, 8-го листопада, в год. 7:30 вечора в залі середньої школи ім. Фіцджералда, 2320 Раян ровд, у Воррені, Миш., відбудеться вечір української пісні. Виступатиме на цьому небуденному вечорі чоловічий хор „Гомін" зі Львова, тріо „Світлиця" з Києва та естрадний ансамбль „Смерічка" з Чернівців. Квитки вступу можна придбати в ґалеріях ЕКО та „Чайка", в кредитівках, від членів Окружного Комітету УНС або при вході. Спонзорує виступ цих мистецьких груп у ЗСА Український Народний Союз у співпраці з хором „Думка".

Відбулася нарада ювілейного та пам'ятникового комітету Г. Сковороди

Ричмонд, Вірджінія. — 14-го жовтня тут відбулася третя розширена нарада ювілейного та пам'ятникового комітету Григорія Сковороди відносно побудови йому пам'ятника на терені ЗСА в наступному році.

На нараді було обговорено та затверджено плян комітету з деякими змінами та доповненнями, щоб можна було провести у Ричмонді та в інших містах Вірджінії День української культури та відродження України.

Потрібно буде показати та розказати більше про Україну та про зміни, які там відбуваються нині. Можливо, провести філателістичну виставку на українську тематику: „Видатний український філософ, гуманіст, просвітитель та поет Григорій Сковорода", „Видатний борець за волю України поет Тарас Шевченко", „Українська Народна Республіка, 1918-1920", розказати правдиву історію про відродження України, показати та розказати про тяжкі часи, що пережив український народ за сталінської диктатури в 1930-их роках, штучний голод, Чорнобильську катастрофу, нищення всього проґресивного в житті України (релігія, національна культура), русифікацію українського населення.

Культурний український відділ в Ричмонді має на меті також показати, що українці у З'єднаних Стейтах Америки не втратили своєї національної культури і хочуть, щоб залишились сліди української культури та її історії, рідні традиції та звичаї для майбутніх поколінь. Жити так, як нам заповідали наші батьки та діди, щоб залишились історичні пам'ятники наших діячів, письменників Т. Шевченка, Г. Сковороди, Лесі Українки, І. Франка та інших.

Було порушено справу про те, щоб у наступному році, у травні-червні, почати відливати з бронзи бюст Григорія Сковороди (скульптор проф. М. Родес).

Присутні вислухали звіт головного касира ювілейного комітету О .Тротч про стан сбірки грошей на фонд спорудження пам'ятника Г. Сковороді. На сьогоднішній день зібрано 1,700 дол. Збірка триває.

Ювілейний комітет звертається до всіх українців ЗСА та Канади складати пожертву на пам'ятниковий фонд Г. Сковороди. Проф. Г. Мунро у своїй промові підкреслив, що треба продовжувати та активніше збирати гроші на фонд спорудження пам'ятника Г. Сковороді як у ЗСА, так і в Канаді. На жаль, дуже поволі йде збірка, хоч до 1992 року залишилося мало часу. А силами лише Ричмонду та одного стейту Вірджінія ми не в силі справитися з поставленим завданням.

Григорій Приймак,
секретар ювілейного та пам'ятникового комітету Г. Сковороди.

Бенкет шкіл парафії Непорочного Зачаття

Бенкет шкіл парафії Непорочного Зачаття — це один з тих рідкісних бенкетів, на який учасники ідуть з приємністю. Існування цих двох шкіл — це оправдана причина гордости дітройтської громади, яка з тим почуттям лучить почуття вдячности для тих, які ці школи заснували і тих, які ці школи дальше проводять. Із подивом і пошаною відчитуємо прізвища щорічних щедрих жертводавців, як і з оґірченням не знаходимо там прізвищ родин, яким ці школи вивели їх дітей в світ та які свій патріотизм заявляють лише голосними словами.

Несподіванкою була відсутність наміченого головного промовця генерала Миколи Кравціва. З великим успіхом заступив його журналіст українського походження Йосиф Собран, добре відомий в Америці.

Предметом його розмови була аналіза панівних духовних течій в американському суспільстві в останні сімдесят роках нашого століття. І так, коли від закінчення Першої світової війни християнство, а в першій мірі католицизм виявляв сильний вплив на духовний клімат американського суспільства, то від часу закінчення в'єтнамської війни та проголошення вільної держави Ізраїля, впливи жидівської громади неспівмірно помітні до її числа. Також постійне наголошування та пригадування їх втрат в людях в часі Другої світової війни давало жидівській громаді великий моральний престиж. В тому самому часі християнство проходило сильні внутрішні потрясення, популярною стала теорія що „Бог помер", прийшла заборона молитви в школах, упадок покликань та залишування священиками свого стану.

Тепер, однак, врешті можна обсервувати послаблення жидівських духовних впливів, бо врешті світ повірив, що також інші народи понесли колосальні втрати в людях. Також політика Ізраїля відносно арабів не з'єднує їх симпатій.

Йосиф Соброн, який на запрошення прибути на бенкет наших шкіл відізвався прихильно, доказав, що в його душі жевріє почуття релігійної приналежности. Він виявив вдоволення бути присутнім і висловив громаді признання за втримання шкіл, де плекається здорові моральні ідеали, так важні для життя одиниці і громади.

О. протоігумен Вернард Панчук, ЧСВВ, якому журба за наші школи, якими він опікувався довгі роки, ввійшла в кров, на ранній Службі Божій і на бенкеті прочитав посланіє бл. п. митрополита Андрея Шептицького, клясичне своєю ясністю та глибокою мудрістю, в якому принципи християнського виховання молоді зформовані в цей спосіб, що вони все будуть актуальні та все доцільні.

О. Степан Хрепта, на підставі свого довголітнього учительського досвіду авторитетно заявив, що наші школи є в ряді найкращих в стейті Мишиґен, чого доказом є осяги нашої молоді.

О. ігумен Максим Кобасюк, на плечах якого тепер тяжить турбота за наші школи, цитуючи поему Шевченка „Учітеся, брати мої", вказав, що це, власне, діється в наших школах, де молодь вивчає рідну мову, історію та культуру разом із Христовою релігією та своїм обрядом. Віра в Бога дає пізнати людині, що є добро, а що є зло.

Сьогодні в час великих перемін на нашій батьківщині, наша молодь мусить бути приготована на те, щоб дати належну поміч для відродження українського життя. Наші школи дають це основне знання.

З приємністю можна було ствердити старанну підготову учнів середньої школи Олександра Марітчака та Володимира Степньовського і Дебри Ячковської, які висловили подяку батькам та вчителям за можливість вчитися в рідній школі. Так само діти початкової школи Орест Тарнавський та Христина Дужий, під надзором учительки К. Кучер, вітаючи Й. Собрана гарною змістовною мовою полонили наші серця.

Хор початкової школи під орудою Ірини Шамрай та хор середньої школи під орудою Христі Липецької були розрадою цього вечора, яким проводив Зенон Чорній.

Володимир Баран

Спонтанне...

(Закінчення зі стор. 2)

сійних шкіл і старших кляс середніх шкіл. О год. 11-ій ранку десятки тисяч страйкуючої молоді зібрались на площі, де розташовані намети голодуючих. Прочитано телеграми підтримки і солідарности з різних областей України. П'ятдесятитисячна маніфестація скерувалась до Верховної Ради.

Далі можна було почути звіти „Щоденої гласности". О год. 5:45 маніфестанти захопили т.зв. Червоний корпус головного будинку Київського університету і там забарикадувались. На даху поставили жовто-блакитний прапор. Студенти заявили, що не залишать буднинку, якщо їхні вимоги та голодуючих не будуть задоволені.

Наступного дня мітинґи і демонстрації продовжувалися. П'ятидесятитисячна демонстрація пройшла вулицями Києва з антикомуністичним і антисовєтським транспарантами. Міліція і „спецназ" не втручалися.

Увечері 16-го жовтня солідарність із вимогами студентів проголосили робітники заводу „Арсенал" і співробітники Державного радіо України. До того студенти додатково заявили, що не покинуть будинку університету. До університету почали стягати відділи міліції, посилені з околиць Києва, „спецназ" та пожежні машини. Наступного дня до бойкоту викладів приєдналися студенти Політехнічного інституту, на вікнах вивісили антикомуністичні і антисовєтські гасла. Міліція і „спецназ" далі не втручалися.

Тоді на сесії Верховної Ради України почалися поважні наради з приводу подій у Києві і по цілій Україні. Становище дуже загострилося, коли депутат із Теодосії В. Рева запропонував від імени депутатів-комуністів ввести у Києві надзвичайний стан. Та висловити догану „за пасивність" міністрові внутрішніх справ України.

У відповідь виступив речник опозиції у Народній Раді М. Горинь. Він запропонував замість введення надзвичайного стану розглянути вимоги голодуючих студентів. Якщо більшість погодиться на введення надзвичайного стану, то опозиція назавжди залишить засідання Верховної Ради.

Власне тоді до Верховної Ради України прийшли телеграми з Донецького. „Всі запевнення про те, що шахтарі не підтримують вимог студентів — брехливі і є не чим іншим, як звичайною провокацією. Шахтарі Донецького підтримують вимоги студентів і готові дати моральну, а то й матеріяльну допомогу".

По цілому Совєтському Союзі проходить масове, просто стихійне нищення пам'ятників Ленінові: вночі пам'яники обливають червоною фарбою, нечистотами пишуть вульґарні слова, відрубують голову і протягнену вперед руку та взагалі скидають з п'єдесталу. Ґорбачов видав наказ охороняти пам'ятники збройною силою. На цілій території СССР є приблизно 35,000 пам'ятників Леніну, а разом з музеями 70,000. Таки зле в Совєтському Союзі, коли „основоположника системи" треба боронити баґнетами.

Мистецькі досягнення С. Бернадин

Ясним промінчиком у житті людини та поштовхом до дальшої праці є літні вакації, зустрічі з приятелями, знайомими, чи нав'язування дружніх відносин з новими людьми серед чудової гірської природи, морських хвиль, тепленького пісочку та привабливого чудового сонечка, яке над морем особливо цікаве та залежне від настрою моря. Багато місця присвячено тематиці моря у світовій літературі, не виключаючи і нашої, а ще більше віддано красу моря в образотворчому мистецтві. Тема ця дуже вдячна, приваблива і заслужено признана за одну з кращих тем. Саму воду, її настрій і темперамент морських хвиль нелегко віддати, але любителі цієї тематики вперто працюють над тим і з часом поступово доходять до гарних вислідів.

Однією з них є мисткиня Стефанія Бернадин, яка особливо щаслива, бо живе над морем, студіює його в кожний час і не дарма, що серед її різнородних картин найбільше заступлена морська тематика, цікаві рисунки з пляжі, добре схоплення людей до того багаті кольори надають цим картинам особливого чару. У неї широка тематика, різні технічні засоби, бож вона не самоук-аматор, а абсольвентка однієї з кращих американських академій Пенсильванійської академії красного мистецтва, яку закінчила з відзначенням і виставкою у цій же академії, де знаходяться її твори. Тепер мистецтво виповняє її життя, бо відірвана від суспільної праці, хорів, яким присвячувала багато часу у Філядельфії, змусив її до цього, бож вона не може не бути активна. Переїхавши на постійно до Вайлдвуду, улаштувала собі власну ґалерію, у якій щорічно відбуваються її цікаві виставки, зустрічаються туристи не тільки з американського і канадського терену, але з Европи, Південної Америки, Австралії, дехто з України. З усіми ними мисткиня нав'язує дружні зв'язки, обмін картинами. У мисткині різні технікі; ніжна еквареля, соchисті в кольори абстрактимонотипії, ґрафіка, олія, акрилік, туш і ніжна пастеля. Приємний товариський настрій, зустрічі зі знакомими, зустрічі з новими людьми, гра в карти чи шахи мають тут теж своє приміщення. Чудові квіти, особливо українські краєвиди, цікаві портрети і численні абстракти прикрашають ґалерію і приневолюють любителів мистецтва, які чомусь залишині цей чудовий, Богом даний талант, повернутись до нього, для якого не є важливий вік та інші перепони, але який тримає людину задоволеною, здоровою і вічно молодою, бо не має часу на старіння. Як приємно обсервувати дітей, які беруть за олівець чи пензель і теж малюють, а їм мисткиня радо помагає.

Оглядаємо картини, альбоми з виставок, у яких мисткиня брала участь, та з її власних виставок і радіємо разом з нею, піднесені на дусі і заохочені, що ніколи непізно взятись за малювання.

Ольга Миськів

Українська Марійна Фундація в Дейтоні

Подаємо до відома українського громадянства, що на місці колекції Української Маріяни тут інкорпоровано артикулом G748—01 86 в Колюмбусі, Огайо, Українську Марійну Фундацію, як самостійну, неприбуткову організацію з осідком у Дейтоні, при Марійній бібліотеці університету Дейтон.

Цілі, засоби, засяг УМФ є продовженням завдань і цілей КУМ. Приміщення УМФ є покищо при Марійній бібліотеці в окремій кімнаті, але фінансово самостійне. Майно її тепер не є включене до загальної фінансової господарки університету.

Фундацію започатковано засіданням членів-основників в листопаді 1989 року у складі 5 осіб: проф. Зенон Лев Мельник, Сінсіннаті, проф. Ярослав Білоцеркович, Дейтон, інж. Юрій Білецький, Сінсіннаті, Марія Дімідюк, Дейтон, Галина Николишин, Дейтон.

Виготовлено проєкт статуту УМФ та правильник угоди між Марійною бібліотекою, університет Дейтон та Фундацією щодо майна, засобів праці та взаємовідносин. Рівночасно адвокатська фірма у Сінсіннаті внесла прохання до уряду в Колумбусі, Огайо, про інкорпорацію УМФ, як окремої інституції, діючої при університеті Дейтон, стажем неприбуткової. Ціллю Фонду є фінансування діяльности української дослідної культурно-інформативної, як фінансування студій, імпрез (вистав, концертів, відчитів), приготовлених комітетом.

Таким чином забезпечується тяглість та будуче КУМ, так що по відході з офіційної праці дотеперішнього керівника КУМ, нова організація вестиме започатковану працю у тому самому напрямі, як було досі, але матеріяльно непов 'язаною з Марійною бібліотекою.

Початкове матеріяльне становище УМФ забезпечене щедрою донацією інж. Івана Сарвадія, Чикаго, в сумі 20, 000 дол., доповнене відсотками й донаціями (іншими) до 35,000 дол. сьогодні.

Залучуємо проєкт статуту для загальної інформації та критичних заміток.

Створено президію на чолі з проф. З. Львом Мельником, Сінсіннаті, проф. Ярославом Білоцерковичем — заступник голови, інж. Юрієм Білецьким — заступник голови, Марією Дімідюк, секретар, Галиною Николишин — скарбник.

Наша довша мовчанка цього року була офіційними процедурами між Марійною бібліотекою університету Дейтон, Колекцією Української Маріяни та фундацією й урядом в Колюмбусі.

Радіємо, що тепер зможемо продовжати працю більш свобідно й незалежно, яку так щедро підтримувало українське громадянство цілої діяспори матеріяльно й духовно впродовж 15 літ.

Досі ми мали нагоду інформувати, обороняти перед чужинцями стан нашого релігійно-культурного надбання між науковцями Міжнародного Інституту Марійних Дослідів (МІМД), широким колом письменників, пов 'язаних з МІМД, саме тепер зацікавлених заучуванням й дослідами східніх церков, іконографією, Літургією, обрядами. Нова організація матиме нагоду продовжувати-ме розпочате діло.

УМФ покищо існує в приміщеннях Марійної бібліотеки, але віримо, що здобудемо теж зовсім окреме приміщення.

Так як Успенська церква у Люрді стала осередком паломництва нашої діяспори й рівночасно осередком пропаґанди у світі про нашу релігійність, культуру й відданість Пресвятій Богородиці, так і Фундація української Маріяни буде надальше осередком інформації й пропаґанди, а рівночасно дорогим нам заповідником пам 'яток нашого Марійного культу, його історії та вияву.

З надією й вірою посилаємо це наше звідомлення для одобрення, ентузіязму й опіки-жертвенности українського громадянства усього світу. Рівночасно дякуємо за досі так жертвенну відданість й опіку усіх, що дозволили розвинутись КУМ та служити ідеям накладеним із самого початку його існування.

Нехай нас усіх береже й надалі наша опікунка, Пресвята Богородиця, у наших замислах й праці, для Її слави та слави Її Сина Ісуса Христа.

Українська Марійна Фундація
Дейтон, університет

ПРОВІДНИК РОБІТНИЧОЇ партії Норвегії Ґро Гарлем Брунтлянд погодилася зформувати свій третій уряд після того, як попередній об'єднаний уряд центральноправого крила розпався через суперечку в справі зв'язків Норвегії з Европейською спільнотою. Ґ. Брутлянд, якій 51 рік, заявила виконуючому обов'язки голови держави кронпринцові Гаральдові, що в неї є досить підтримки інших партій, щоби створити меншинний лейбористський уряд у заміну попереднього уряду консервативної коаліції прем'єр-міністра Яна Сайса.

Замість квітів на свіжу могилу
св. п. Лева Ганусяка
нашого родича, який помер 18-го жовтня 1990 р.,
складаємо 25 долярів
на ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ.
Софія і Володимир ЛЕВЕНЦІ

Ділимося сумною вісткою
з родиною, приятелями і знайомими,
що в середу, 31-го жовтня 1990 р. на 78-му році життя
відійшла у вічність
наша найдорожча
МАМА, БАБЦЯ, СЕСТРА І ТЕТА
бл. п.
КАТРЯ ШОКАЛЮК
з ЯЦИШИНІВ

Горем прибиті:
син — ПЕТРО з дружиною ЗІРКОЮ і дітьми МАРКІЯНОМ, ХРИСТЕЮ, АНДРІЙКОМ, ЛІДОЮ
донька — МАРТА
донька — ЛЕСЯ з дітьми МИХАЙЛОМ і ДАНИЛКОМ
сестра — ОРИСЯ з чоловіком ІГОРЕМ РУДЕНСЬКИМ та дітьми ДАДОЮ КОРПЯТОВИЧ з чоловіком ВЛОДКОМ, та дітьми МАРКОМ, МИКОЛКОЮ та ОРИСЕЮ з чоловіком БОГДАНОМ КЛЮФАС і сином ДАНИЛКОМ, та ЛЕСЕЮ БІГУН з чоловіком АНДРІЄМ та дітьми ЛІДОЮ, АНДРІЙКОМ і УЛЯСЕЮ
брати — ЙОСАФАТ, МИКОЛА з дружиною НАДЕЮ в Україні
братова — ЛЮБА ЯЦИШИН з дітьми ІГОРЕМ, ҐАПЕЮ і ТАРАСОМ
сваха — АЛЕКСАНДРА ДМИТРАК з родиною

У ВАРШАВІ НА польсько-німецьких переговорах схвалено договір, що підтверджує теперішні границі вздовж рік Одри та Нісси. Цей договір повинен би заспокоїти непевність Польщі, що сягатиь до часів Другої світової війни. Єжи Сулик, головний посередник і директор європейського департаменту у міністерстві закордонних справ Польщі, сказав, що текст договору було узгіднено делегаціями обидвох країн тобто Польщі та новооб'єднаної Німеччини. Зроблено також значний крок вперед у справі другого договору про співпрацю Польщі та Німеччини, а продовжатимуться переговори у Бонні 26-27-го листопада. Є. Сулик підкреслив, що договір про кордони мусить бути підтриманий офіційними чинниками обидвох країн, підписаний головами урядів та ратифікований парляментами, щоби стати діючим.

ЗУСТРІЧ ДРОГОБИЧАН

Цього року відідав своїх рідних в Америці дрогобичанин Микола Куйдич, член організаційного комітету для спорудження пам'ятника Тарасові Шевченкові у Дрогобичі.

Про його торішню поїздку до Америки організаційний комітет згадав у своєму комунікаті, що був поміщений у Львівській газеті „Вільна Україна" 28 листопада 1989 р. п. з. „На пам'ятник Т. Г. Шевченкові в Дрогобичі". „Недавно в Сполучених Штатах, — читаємо там, — гостював член організаційного комітету по спорудженню пам'ятника поетові Миколи Юркович Куйдич. Він зустрічався з багатьма колишніми дрогобичанами, які в різний час і з різних причин виїхали за океан. Їх цікавить усе, чим нині живе місто і його мешканці. Коли наші земляки дізнались, що в місті їхньої юності, на їх батьківщині готуються спорудити пам'ятник Т. Г. Шевченкові на добровільні пожертвування, то вони не змогли залишитись осторонь благородного задуму і підтримали його. Американські дрогобичани передали 900 карбованців".

З нагоди його цьогорічних відвідин управа регіонального об'єднання колишніх мешканців дрогобицької землі — Центрального Комітету Дрогобиччини улаштувала товариську зустріч дрогобичан і запросила його туди з доповіддю про будову пам'ятника Шевченкові в Дрогобичі.

Зустріч, у якій взяло участь 29 осіб, в тому четверо гостей з Дрогобича, відбулася в суботу, 22 вересня цього року в залі української католицької церкви Благовіщення Пресвятої Богородиці у Філядельфії.

Зібрання відкрив і його нарадами керував голова управи Центрального Комітету Дрогобиччини, суспільно-громадський діяч Степан Гавриш. Він привітав учасників, яких могло б бути більше, бож вислано близько 70 запрошень, і зокрема дорогих гостей з далекого Дрогобича. Згадав про важливі події, що відбуваються тепер в Україні, про сучасний Дрогобич і про найбільші досягнення Центрального Комітету Дрогобиччини — три томи регіонального збірника „Дрогобиччина — земля Івана Франка" й десять з'їздів дрогобичан.

Попрошений до слова, М. Куйдич зворушеним голосом спершу передав дрогобичанам у діяспорі від земляків в Україні їхнє „щире й сердечне, батьківсько-братерське вітання".

Першим на Львівщині, — сказав він, — приступив до організації будови пам'ятників Шевченкові Львів. Він уже в 1986 р. дістав дозвіл відкрити в банку рахунок на будову пам'ятника, бо без такого рахунку жодного пам'ятника не вільно ставити.

В Дрогобичі на такий дозвіл треба було чекати аж три роки. Його одержали щойно в кінці 1988 р. Були теж труднощі з організацією комітету, який прийшлося переорганізовувати. Його очолив доцент катедри української мови Дрогобицького інституту Михайло Шалата. Своїо роботу комітет почав від організування фінансів. Вона полягала в збиранні пожертв на будову пам'ятника. Дрогобичани були дуже жертвенні, але пожертви надходили теж з інших областей — Кіровоградської, Хмельницької, Вінницької. Один з прикладів такої жертвенности: три кияни, що перебували на курорті в Трускавці, дали на цю ціль по 50 карбованців. В акцію збирання пожертв на пам'ятник включилися села й усі 52 церкви Дрогобицького деканату. Поважну суму зібрали Борислав, Борислав-Губичі й Борислав-Тустановичі. За нецілий рік, на 1 листопада 1989 року, на рахунку будови пам'ятника, який мав би коштувати коло 350 тисяч карбованців, було вже 220 тисяч карбованців. Це велика сума, коли взяти до уваги, що пересічний місячний заробіток робітника — 175 карбованців.

Великий клопіт був також з вибором місця під пам'ятник. Було три пропозиції, де його ставити. Врешті рішено поставити його на колишній площ Жовтневої революції (тепер площа Тараса Шевченка), але 70 відсотків населення вважає, що це місце не підходяще і що він повинен стояти в парку, де колись був пам'ятник Сталінові. Цієї думки був доповідач. На його пропозицію зібрані постановили написати листа до організаційного комітету з проханням змінити їхнє рішення й поставити пам'ятник у колишньому парку Сталіна.

Треба було також розв'язати питання, який має бути пам'ятник і хто буде його автором. Дрогобичани скористали з факту, що у Львові була виставка проєктів пам'ятника Шевченкові і конкурс на найкращий з них. Усіх проєктів було там 60. Дрогобицький організаційний комітет у складі 15 осіб вибрав з них для Дрогобича чотири. В Дрогобичі ці проєкти показано на виставці, що тривала 25 днів. З цих чотирьох проєктів жюрі, що складалося з вісьмох скульпторів і архітектів (п'ять з Києва, два зі Львова й один з Тернополя) було вибрано один, автором якого був, як виявилося, відомий скульптор Іван Гончар. Пам'ятник має бути з бронзи. Робити його буде Полтава.

У Дрогобичі готуються ставити також ще два пам'ятники — один уродженцеві цього міста, славному вченому, що жив в XV сторіччі, Юрієві Дрохобичеві-Котермакові, а другий — Степанові Бандері. Доповідач уважає, що треба спершу поставити пам'ятник Шевченкові, а не починати нової роботи, не закінчивши першої.

Учасникам зустрічі, які вже майже півстоліття не бачили рідного міста, цікаво було знати, де ця площа Жовтневої революції, на якійсь там хочуть поставити пам'ятник Шевченкові, і як взагалі Дрогобич тепер виглядає. З пояснень доповідача вони довідалися, як дуже їхнє місто за цей час змінилося.

У зв'язку зі справою будови пам'ятника Шевченкові С. Гавриш повідомив присутніх, що в акцію збирання пожертв між дрогобичанами в діяспорі включилася Наталка Крайчик-Закидальська, яка живе в Канаді, в Торонто, і веде її в порозумінні з управою Центрального Комітету Дрогобиччини. Він сказав, що управа пожертвує відповідну суму з каси цього комітету, а крім того розішле листи на відомі адреси дрогобичан із закликом складати пожертви на цю ціль.

Крім доповідача, тепло вітали учасників зустрічі й дещо їм розповіли про життя в їхніх рідних сторонах гості з Дрогобича Галина Михайлович і Роман Тустанівський, мешканець Лішні, і син М. Куйдича Ігор, який живе тепер у Стрию.

Після обговорення справи пам'ятника Шевченкові порушено інші важливі справи, пов'язані з діяльністю Центрального Комітету Дрогобиччини, і винесено такі постанови: старатися видати запланований четвертий том „Дрогобиччина — землі Івана Франка" в Україні спільним зусиллям дрогобичан на Батьківщині й діяспорі, відбути XI з'їзд дрогобичан у вересні 1991 р. на Союзівці й організувати поїздку делегації діяспорних дрогобичан на посвячення пам'ятника Тарасові Шевченкові в Дрогобичі і на святкування 900-річчя Дрогобича в 1991 році.

Зустріч закінчено співом Франкового „Не пора, не пора" включно з останньою строфою, в якій він закликає покінчити з незгодою й єднатися під прапором України.

Адольф Гладилович

Слуга Божий...

(Закінчення зі стор. 2)

Послання Митрополита — це „Слово до української молоді" з 1932 року, повторене на Марійській Академії 10 липня 1937 року. Тому, що ці послання виникли на суспільному тлі й у найбільш критичних часах для нашого народу, вони заслуговують на особливу увагу історика та дослідувача життя і праці Великого Митрополита. У них проявляється не лише мудрість і знання людської психіки, але і велика турбота доброго Пастиря за долю повіреного йому стада.

Митрополит перестерігав молодь, щоб не дала себе обманути духові часу, що дораджував накинення іншим своєї думки, себто нацизмові з одного боку, а комунізмові з другого боку. Він відраджував молодь братися непідготованими до політики, щоб не стати предметом політичної гри чужих анонімних ворожих чинників. Він навчав толеранції, бо накидування своєї думки й волі іншим — це яскрав доказ слабости. Він таврував як велику хибу молодого покоління — заперечування авторитету. Хто відкидає авторитет старших, — каже Митрополит, — той відкидає авторитет батьків, а відтак кожний авторитет в народі, а врешті відкине авторитет Бога, Церкви і всякої етики, а це доведе до анархії в громаді.

Революційними методами не можна збудувати держави, — каже Митрополит, — бо нарід, що за кожним поколінням зривав би з попередніми надбаннями, народ, якого покоління наново від себе починали би працю над будовою держави, той народ буде завжди слабою недорозвиненою дитиною між іншими народами. Молодь в даному часі є лише однією ланкою, що мусить бути зв'язана з попереднім і наступним поколінням. „Великі часи, — казав Митрополит — вимагають великих людей, а в нас, на жаль, народу багато, а людей так мало". Він заохочував молодь у першій мірі до науки і праці над культурою народу. Тому нашим завданням, — каже він, — є видати зі себе великих людей, святців, учених і великих чесних провідників замість незрілих політиків.

Легше бо є пролляти кров у хвилині ентузіязму, ніж довгі літа сповнювати обов'язки, зносити спекоту сонця, злобу людей і ненависть ворогів і брак довір'я своїх, і до кінця виконувати своє завдання, не чекаючи лаврів перед побідою, і винагороди перед заслугою, і не дай, Боже, щоб хаос і зло, яке гряде, застало нас у такому розбитті, у якому ми сьогодні знаходимося. Наводжу тут дослівно слова Слуги Божого, бо ними він точно оцінив своє життя і діяльність та вищими словами предсказав з перспективи 50 років розбиття нашого народу, яке триває по сьогодні ній день. Та це ще не все. Друга світова війна, що принесла зі собою не тільки занепад моралі та помішання понять, що добре а що зле, але і масові чоловіковбивства, які спричинили злочин прилюдного згіршення, — це стало для Митрополита мотивом до написання окремого послання „Не убий". Він рішився написати це послання і (цитую слова Митрополита): „щоб сповнити перед Всевишнім Богом наш страшний обов'язок душпастиря і проповідника Євангелії і перед небом і землею перестерегти наших вірних перед злом, що в останніх часах жахливим способом шириться поміж, нами і впавших у гріх чоловіковбивства покликати до покаяння" — (кінець цитати).

Митрополит заявляє, що чоловіковбивник не тільки виключає себе з Божого люду, але стягає на себе Божу кару у вічності та страшне Боже прокляття, що обманом є думати, що політичне вбивство не є гріхом. Політика ані не звільняє людину від обов'язку Божого закону, ані не оправдує злочину противленого людській природі. Людина, що проливає неповинну кров свого ворога — політичного противника, є таким самим убивником, як той, що вбиває для грабунку, і заслуговує на Божу кару і клятву Церкви. Подібно і самовбивник є злочинцем, бо не має відваги прийняти з Божих рук хреста, що Бог йому зсилає, та самолюбно втікає від терпіння, болю або відповідальності. Той злочин спричинює його вічне осудження. Третій рід вбивства, перед яким перестерігає Митрополит, — це вбивство ненароджених дітей — аборти. Цей злочин стягає Божу кару на цілий народ.

При кінці свого страшного послання Митрополит висловлює свій особливий біль з причини вбивств, докунованих на своїх братах українцях. Цитую слова Митрополита: „Коли приходиться ще нам, ридаючи, згадувати про випадки чоловіковбивства, сповнені на братах-громадянинах тієї самої української національности, то з великим болем серця треба нам піднести і ті ворожнечі, ненависті і роздори, що братів пхають до такої домашньої війни. Треба дійсно засліплення, що його спричинює хіба найбільший ворог нашого спасіння диявол, щоби люди, зрештою розумні і дбайливі про суспільність і добро народу, дійшли до такого ступеня партійної ненависти, що рішаються на пролиття крови", — Митрополит таврує ті випадки з глибоким душевним болем, називаючи їх звироднінням і упадком національного сумління та патріотичного духу.

Треба особливо відмітити, що Митрополит був одинокою особистістю в тодішній Европі, що публічно осудив та запротестував проти масових убивств, докунованих німцями на окупованих ними теренах. Він во осудив усякий терор і вбивство з політичних мотивів без огляду на те, хто їх допускався, свої чи чужі. Він кілька разів осудив терористичні акти підпільної української організації ОУН ще перед її розколом у Слові до української молоді в 1932 році. Осудив вбивство бл.п. директора І. Бабія тією організацією 1934 року, а також осудив ОУН в посланні „Не убивай" по її розколі 1942 року. Врешті в декреті про єдність 1943 року Митрополит осудив взагалі, брак єдности між українцями, що, на жаль, як пляма Каїна триває по сьогоднішній день.

Підсумок

Першого листопада 1944 року перестало битися велике серце Людини не від світу цього. Колись поет кликав у важких хвилинах народного горя: „І голову схопивши в руки, дивуєшся, чому не йде Апостол правди і науки?!". А він, Богом післаний, прийшов до нас у найбільш трагічних для нас часах: Апостол правди і науки — ревнитель Христової благодаті, щоб нас, хрещених, переродити і знову в Христа зодягнути. І ті, що прийняли його слово, тим дано право дітьми Божими зватися, а ті, що мали вуха і не чули і противилися Духові Святому, — самі на себе суд вивели, шукаючи досі єдности, де їм її ніколи не знайти.

О, Слуго Божий, Митрополите,
Андрею, моли Бога о нас грішних!

На Софійському...

(Закінчення зі стор. 2)

Під тиском обставин, несподівано, 25-го жовтня у Москві почав роботу синод Російської Православної Церкви. Одним з питань, що розглядалось на синоді було, за скупим повідомленням імперської візії, поширення прав Української Православної Церкви. Однією з обставин, що змушувала до поспіху, безсумнівно, був приїзд в Україну Архиєпископа Мстислава Скрипника, якого Українська Автокефальна Православна Церква оголосила своїм Патріярхом.

У Москві синод ухвалив, що патріярший екзарх України, який „прославився" нетерпимістю до української духовности, Архиєпископ Філарет Денисенко „нарекається" Митрополитом Київським і всієї України. Після „щасливого рішення" Патріярх Всієї Росії Алексєй II вирішив 28-го жовтня в Києві, в соборі святої Софії відправити подячний Молебень і вручити там „грамоту на розширення прав" своєму намісникові — Філарету.

Для українського національного відродження цей собор, що протягом останнього півстоліття був виключно музейним об'єктом, є символом духовної нескореності народу. Українські національні сили цей намір сприйняли однозначно — як виклик, а водночас і глузування над нашою духовністю, 2-ий З'їзд Руху звернувся до керівництва республіки з протестом та вимогою заборонити задумане. Водночас було прийнято рішення про пікетування собору святої Софії. Як і можна було сподіватись, на звернення Руху ніхто не зареагував.

Усе пішло за встановленим сценарієм. Ще з ночі собор був оточений рядами міліції, загонами внутрішніх військ. Вони нікого не допускали до храму, поводились досить грубо. Не вшановували статусу недоторканости народних депутатів України.

Перед собором від ранку збирались люди, щоб заблокувати вхід до нього. Були там віруючі як Української Автокефальної Православної Церкви, так Української Греко-Католицької. Були ті, що називають себе невіруючими, але задумане викликало в них обурення.

Перед 10-ою годиною ранку на подвір'я Софійського собору заїхала чорна лімузина з Патріярхом Алексєєм та його ескортою. Народ скандує, щоб припинити дійство. Патріярх на це не звертає ніякої уваги. Видно для нього, як і для Архиєпископа Атанангела, тисячі зібраних людей — це не народ, а маса. Неочікувано машина бере курс на другий чорний хід до храму, який знаходився біля „підсобних приміщень". На жаль, ніхто не передбачав, що Патріярх впаде так низько, відстоюючи свої імперські принципи, що про биратиметься до храму задньм входом. У такій ситуації народні депутати України Олесь Шевченко та Михайло Горинь кидаються під машину, щоб її зупинити. Але це не спонукало Алексєя II вийти до народу. Він спокійно дивився, поки сили безпеки, прочистять йому шлях.

Машина під'їхала до самого ходу. Патріярх, а за ним вся його ескорта позлодійському, відгородившись від народу рядами міліції, пробирався до середини, щоб перед Господнім престолом відбути акт святотатства.

Коли вже Алексєй II з Філаретом, хоч без гідности, але досягнули задуманого, в готелі „Київ" відбувся бенкет. Перед готелем зібрались тисячі людей, щоб висловити обурення їхнім, негідним духовних осіб, вчинком. Ієрархи Московського Патріярхату наглухо відгородились від народу. Незважаючи на це, кільком народним депутатам вдалося прорватись крізь стіну патріяршої охорони і вручити Алексєю II ноту протесту, у якій говориться, що український народ не бажає грубого втручання імперських сил у релігійне життя України.

З приводу події у Києві „Всемирная служба московского радио" поінформувала, що національні елементи пробували перешкодити в проведені Патріярхого Богослужения. Це є віддзеркаленням духу, який панує в центрі імперії.

Поступок Московського Патріярхата його українського відпоручника має і свій позитивний аспект. Віруючі різних конфесій сконсолідувались в обуренні подіями української московської ієрархії. Можливо, що чергвий раз збудеться народна мудрість: „Коли Господь хоче покарати людину, відбирає їй розум".

Деякі наукові з церковних кіл, аналізуючи стан справ у Російській Православній Церкві, кажуть, що час осуду вже гряде.